

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 17. novembra 2011*

V zadevi C-412/10,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Združeno kraljestvo), s sklepom z dne 27. julija 2010, ki je prispel na Sodišče 18. avgusta 2010, v postopku

Deo Antoine Homawoo

proti

GMF Assurances SA,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, A. Prechal, sodnica, K. Schiemann, sodnik, C. Toader (poročevalka), sodnica, in E. Jarašiūnas, sodnik,

* Jezik postopka: angleščina.

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,
sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. julija 2011,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za D.A. Homawooja J. Dingemans, QC, M. Zurbrugg in K. Deal, odvetnika, skupaj z I. Mitchellom, solicitor,
- za GMF Assurances SA N. Paines, QC, P. Janusz, odvetnik, ter S. Ball in P. Thomas, solicitors,
- za vlado Združenega kraljestva L. Seeboruth, zastopnik,
- za grško vlado G. Karipsiadis in T. Papadopoulou, zastopnika,

– za Evropsko komisijo M. Wilderspin, zastopnik,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 6. septembra 2011

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 31 in 32 Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) (UL L 199, str. 40, v nadaljevanju: Uredba) v povezavi s členom 297 PDEU.
- ² Ta predlog je bil vložen v okviru spora med D.A. Homawoojem, ki ima stalno prebivališče v Združenem kraljestvu in ki je bil v času bivanja v Franciji žrtev prometne nesreče, in družbo GMF Assurances SA (v nadaljevanju: GMF), zavarovalnico, ki je bila ustanovljena v Franciji in ki ima tam svoj sedež.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah 6, 13, 14 in 16 Uredbe je navedeno:

„(6) Pravilno delovanje notranjega trga zaradi večje predvidljivosti izida pravde, pravne varnosti ter prostega pretoka sodnih odločb zahteva, da kolizijska pravila držav članic določajo uporabo istega nacionalnega prava ne glede na državo sodišča, kjer je vložena tožba.

[...]

(13) Z enotnimi pravili, uporabljenimi ne glede na pravo, katerega uporabo določajo, se lahko prepreči tveganje izkrivljanja konkurence med pravnima strankama Skupnosti.

(14) Zahteva po pravni varnosti in potreba po pravičnem ravnanju v posameznih primerih sta bistvena elementa na področju pravosodja. [...]

[...]

- (16) Enotna pravila izboljšajo predvidljivost sodnih odločb in zagotovijo razumno ravnotežje med interesi osebe, za katero se zatrjuje, da nosi odgovornost, in osebe, ki je utrpela škodo. [...]"

4 Člen 4(1) Uredbe določa:

„Če v tej uredbi ni določeno drugače, je pravo, ki se uporablja za nepogodbeno obveznost, nastalo iz škodnega dejanja, pravo države, v kateri škoda nastane, ne glede na državo, v kateri se je zgodil dogodek, ki je povzročil nastalo škodo, in ne glede na državo ali države, v kateri so nastale posredne posledice.“

5 Člen 15 Uredbe, ki je naslovljen „Področje uporabe prava, ki se uporabi“, določa:

„Pravo, ki se na podlagi te uredbe uporablja za nepogodbene obveznosti, ureja zlasti:

[...]

(c) obstoj, naravo in oceno škode ali zahtevano odškodnino;

[...]“

- 6 Člen 28 Uredbe, ki je naslovljen „Razmerje do obstoječih mednarodnih konvencij“, določa:

„1. Ta uredba ne posega v uporabo mednarodnih konvencij, katerih pogodbenice so ena ali več držav članic v času sprejetja te uredbe in ki določajo kolizijska pravila za nepogodbene obveznosti.

2. Vendar pa ima ta uredba med državami članicami prednost pred konvencijami, sklenjenimi izključno med dvema ali več državami članicami, če se te konvencije nanašajo na zadeve, ki jih ureja ta uredba.“

- 7 Člen 29 Uredbe, ki se nanaša na seznam mednarodnih konvencij, v odstavku 1 določa:

„Države članice Komisijo uradno obvestijo o konvencijah iz člena 28(1) do 11. julija 2008. Po tem datumu države članice uradno obvestijo Komisijo o preklicu katere od teh konvencij.“

- 8 Člen 30(2) Uredbe določa:

„Najpozneje do 31. decembra 2008 Komisija predloži Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru študijo o razmerah na področju prava, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti, ki izhajajo iz kršitev zasebnosti in osebnostnih pravic, ob upoštevanju pravil o svobodi tiska in svobodi izražanja

v medijih, ter kolizijskopравnih vprašanj v zvezi z Direktivo 95/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov [(UL L 281, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 355)].“

- 9 Člen 31 Uredbe, ki je naslovljen „Časovna uporaba“, določa:

„Ta uredba se uporablja za škodne dogodke, ki nastanejo po začetku veljavnosti te uredbe.“

- 10 Člen 32 Uredbe, ki je naslovljen „Začetek uporabe“, določa:

„Ta uredba se uporablja od 11. januarja 2009, razen člena 29, ki se začne uporabljati od 11. julija 2008.“

Nacionalna ureditev

- 11 Kot je razvidno iz predložitvenega sklepa, so v angleškem pravu kolizijska pravila za nepogodbeno odškodninsko odgovornost vsebovana v delu III zakona o mednarodnem zasebnem pravu iz leta 1995 (druge določbe) (Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995) in določajo, da je pravo, ki se uporablja, pravo države, v kateri je nastal škodni dogodek. V zvezi s telesnimi poškodbami člen 11(2)(a)

tega zakona iz leta 1995 določa, da je pravo, ki se uporablja, pravo kraja, kjer je oseba bila, ko je bila poškodovana.

- 12 Člen 15A tega zakona iz leta 1995, ki je bil vključen z uredbo iz leta 2008 o pravu, ki se uporablja za nepogodbeno odškodninsko odgovornost (Anglija in Wales ter Severna Irsko) (Law Applicable to Non-Contractual Obligation (England and Wales and Northern Ireland) Regulations 2008, SI 2008, št. 2986), določa, da nobena določba dela III tega zakona iz leta 1995 „ne vpliva na odločitev glede vprašanj s področja odškodninske odgovornosti, za katera je treba uporabiti [Uredbo]“.
- 13 Na podlagi nacionalne sodne prakse, zlasti na podlagi odločbe House of Lords v zadevi Harding proti Wealands ((2007) 2 AC 1), je ocena škode, na podlagi katere nastane pravica do odškodnine, postopkovno vprašanje, ki ga ureja angleško pravo kot *lex fori*.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 14 D. A. Homawoo je bil 29. avgusta 2007 med bivanjem v Franciji žrtev prometne nesreče, ki jo je povzročila voznica avtomobila, zavarovana pri družbi GMF.
- 15 D. A. Homawoo je 8. januarja 2009 pri High Court of Justice začel odškodninski postopek zaradi telesne poškodbe in posredne škode proti, med drugim, družbi GMF.

- 16 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je pred predložitvenim sodiščem navedla, da je treba škodo oceniti na podlagi angleškega prava, ki je pravo, ki ga določajo kolizijska pravila *lex fori*, ki jih je treba uporabiti za spor v glavni stvari. Menila je namreč, da Uredbe ni mogoče uporabiti *ratione temporis*, ker se na podlagi njenih členov 31 in 32 ta ne uporablja za škodne dogodke, ki nastanejo – kot v postopku v glavni stvari – pred 11. januarjem 2009, to je datumom, ki je bil določen za začetek njene veljavnosti. Podredno je navedla, da se Uredba ne uporablja, če je bil – neodvisno od datuma nastanka škode – zadevni postopek sprožen pred tem datumom.
- 17 Družba GMF je ob tem, da ni zanikala utemeljenosti odškodninskega zahtevka tožeče stranke, navedla, da bi bilo treba v skladu s kolizijskimi pravili, ki jih določa Uredba, to škodo oceniti na podlagi francoskega prava. Družba GMF namreč meni, da je Uredba začela veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*, kot to določa člen 297 PDEU. Zato naj bi bilo treba Uredbo uporabiti v postopku v glavni stvari, ker je škodni dogodek v zvezi s to škodo nastal po tem datumu in ker je bilo nacionalno sodišče pozvano, da določi pravo, ki se uporabi, po 11. januarju 2009.
- 18 High Court of Justice meni, prvič, da se člen 32 Uredbe ne nanaša na datum vložitve tožbe na sodišču ali na datum razglasitve sodne odločbe in da zato ni mogoče z ničemer utemeljiti take razlage te določbe, v skladu s katero bi se Uredba uporabljala za vsako tožbo, ki je bila vložena po datumu, določenem v tej določbi. Drugič, meni, da bi razlaga, v skladu s katero se Uredba uporablja za škodne dogodke, ki so nastali po 11. januarju 2009, omogočala zagotovitev pravne varnosti, ker bi določila natančen datum, ki ni v zvezi z začetkom pravnega postopka. Vendar glede na besedilo člena 31 Uredbe dvomi, da je mogoče uporabiti tako razlago.

- ¹⁹ V teh okoliščinah je High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je člena 31 in 32 [Uredbe] v povezavi s členom 297 PDEU treba razlagati tako, da se od nacionalnega sodišča zahteva, da uporabi [Uredbo], zlasti [njen] člen 15(c), če se je škodni dogodek zgodil 29. avgusta 2007?

2. Ali na odgovor na prvo vprašanje vpliva dejstvo:

(a) da se je postopek za povračilo škode začel 8. januarja 2009;

(b) da nacionalno sodišče pred 11. januarjem 2009 ni sprejelo nobene odločitve glede prava, ki se uporablja?“

Vprašanji za predhodno odločanje

- ²⁰ Predložitveno sodišče z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člena 31 in 32 Uredbe v povezavi s členom 297 PDEU razlagati tako, da mora nacionalno sodišče uporabiti Uredbo le za škodne dogodke, ki so nastali po 11. januarju 2009, in ali datum, ko se postopek za povračilo škode začne,

in datum, ko sodišče, ki odloča v zadevi, sprejme odločitev glede prava, ki se uporabi, vplivata na določitev področja uporabe *ratione temporis* te uredbe.

- 21 Za odgovor na vprašanja, ki ju je postavilo predložitveno sodišče, je treba v obravnavani zadevi preučiti omenjeni določbi Uredbe, da bi se ugotovil datum začetka njene veljavnosti in datum, od katerega dalje je treba to uredbo uporabljati.
- 22 V zvezi z datumom začetka veljavnosti Uredbe je treba spomniti, da začnejo v skladu s členom 297(1), tretji pododstavek, PDEU zakonodajni akti veljati z dnem, ki je v njih naveden, sicer pa dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.
- 23 Čeprav v obravnavanem primeru Uredba ne določa izrecno datuma začetka veljavnosti, pa vsebuje po eni strani člen 31, ki je naslovljen „Časovna uporaba“ in v skladu s katerim se uporablja za škodne dogodke, ki so nastali po začetku njene veljavnosti, po drugi strani pa člen 32, ki je naslovljen „Začetek uporabe“ in v skladu s katerim se uporablja od 11. januarja 2009 dalje, razen enega člena, na katerega pa se postopek v glavni stvari ne nanaša.
- 24 V zvezi s tem je treba navesti, da je zakonodajalcu dopuščeno, da loči med datumom začetka veljavnosti in datumom uporabe akta, ki ga sprejme, tako, da določi, da je drugi datum poznejši od prvega. To lahko državam članicam ali institucijam Unije med drugim omogoči, da po tem, ko je akt že začel veljati in je torej že bil vključen v pravni red Unije, na podlagi tega akta izpolnijo predhodne obveznosti, ki so nujne, da bi se lahko ta akt pozneje polno uporabljal za vse pravne subjekte, na katere se nanaša.

- 25 Kot je navedel generalni pravobranilec v točki 21 sklepnih predlogov, je zakonodajalec tako ravnal v zvezi z več akti s področja pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah, kot je med drugim Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I) (UL L 177, str. 6).
- 26 Glede Uredbe ni sporno, da niti člen 31 niti člen 32 ne določata datuma začetka njene veljavnosti.
- 27 Tri jezikovne različice naslova člena 32 („Inwerkingtreding“, „Data intrării în vigoare“ in „Entrada en vigor“) se dejansko nanašajo na pojem začetka veljavnosti. Vendar se tudi v teh treh jezikovnih različicah vsebina tega člena nanaša na 11. januar 2009 kot na datum začetka uporabe Uredbe.
- 28 Kot je opozoril generalni pravobranilec v točki 39 sklepnih predlogov, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da zaradi potrebe po enotni razlagi aktov Unije ni dovoljeno, da bi se v dvomu besedilo neke določbe obravnavalo ločeno, ampak se zahteva, da se razlaga in uporablja ob upoštevanju različic v vseh drugih uradnih jezikih (glej zlasti sodbi z dne 12. julija 1979 v zadevi Koschniske, 9/79, Recueil, str. 2717, točka 6, in z dne 10. septembra 2009 v zadevi Eschig, C-199/08, ZOdl., str. I-8295, točka 54).
- 29 V obravnavanem primeru je treba glede na to, da je vsebina določbe v vseh jezikovnih različicah enaka, ugotoviti, da člen 32 določa datum začetka uporabe Uredbe, ne pa datuma začetka njene veljavnosti.

- ³⁰ Iz navedenega je mogoče sklepati, da je glede na to, da Uredba ne vsebuje posebne določbe, ki bi določila datum začetka njene veljavnosti, treba ta datum določiti na podlagi splošnega pravila iz člena 297(1), tretji pododstavek, PDEU. Ker je bila Uredba v *Uradnem listu Evropske unije* objavljena 31. julija 2007, je začela veljati dvajseti dan po objavi, to je 20. avgusta 2007.
- ³¹ Tako sklepanje potrjuje okoliščina, da so bile z Uredbo državam članicam in Komisiji po zadnjem navedenem datumu naložene nekatere obveznosti. Na podlagi člena 29 Uredbe so tako morale države članice pred datumom začetka uporabe Uredbe, natančneje, do 11. julija 2008, Komisijo uradno obvestiti o mednarodnih konvencijah, ki so bile sklenjene na tem področju in katerih stranke so bile, Komisija pa je morala v *Uradnem listu Evropske unije* objaviti seznam teh konvencij.
- ³² Poleg tega je morala Komisija na podlagi člena 30(2) Uredbe najpozneje do 31. decembra 2008 Parlamentu, Svetu in Ekonomsko-socialnemu odboru predložiti študijo o razmerah na področju prava, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti. Te obveznosti so torej morale biti izpolnjene pred 11. januarjem 2009, to je datumom, ki je na podlagi člena 32 Uredbe določen za začetek uporabe te uredbe za vse pravne subjekte.
- ³³ V teh okoliščinah člena 31 Uredbe, ki se v skladu z njegovim naslovom nanaša na „časovno uporabo“, ni mogoče razlagati brez upoštevanja datuma začetka uporabe, ki ga določa člen 32 Uredbe, to je 11. januar 2009. Zato je treba šteti, da se na podlagi člena 31 Uredbe ta uporablja za škodne dogodke, ki so nastali po tem datumu.

34 Zgolj taka razlaga omogoča, da se v skladu z uvodnimi izjavami 6, 13, 14 in 16 Uredbe zagotovi popolna uresničitev ciljev te uredbe, in sicer zagotovitev predvidljivosti izida pravnih, pravne varnosti glede prava, ki se uporabi, in enotne uporabe te uredbe v vseh državah članicah.

35 Če pa bi se Uredba uporabljala za dogodke, ki so nastali v času med datumom začetka veljavnosti Uredbe in datumom, ki je določen v členu 32 Uredbe, bi obstajalo tveganje, da navedeni cilji ne bi bili uresničeni. Kot so navedli tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, vlada Združenega kraljestva in Komisija, namreč ni mogoče izključiti, da bi se lahko za dva dogodka, ki sta nastala istega dne pred 11. januarjem 2009, uporabljalo različno pravo glede na datum, ko se postopek za povračilo škode začne, ali glede na datum, ko sodišče, ki odloča v zadevi, sprejme odločitev glede prava, ki se uporabi. Poleg tega bi se za obveznosti, ki nastanejo na podlagi škodnega dogodka, ki je povzročil škodo na istem kraju več osebam, lahko uporabilo različno pravo glede na izid različnih sodnih postopkov.

36 Zato nista niti datum, ko se tožba vloži, niti datum, ko nacionalno sodišče sprejme odločitev glede prava, ki se uporabi, upoštevana za določitev področja uporabe *ratione temporis* Uredbe. Kot je razvidno iz člena 31 Uredbe je edini trenutek, ki ga je treba upoštevati, trenutek nastanka škodnega dogodka.

37 V teh okoliščinah je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člena 31 in 32 Uredbe v povezavi s členom 297 PDEU razlagati tako, da mora nacionalno sodišče uporabiti to uredbo le za škodne dogodke, ki so nastali po 11. januarju 2009, in da datum, ko se postopek za povračilo škode začne, in datum, ko sodišče, ki odloča v zadevi, sprejme odločitev glede prava, ki se uporabi, ne vplivata na določitev področja časovne uporabe te uredbe.

Stroški

- ³⁸ Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrty senat) razsodilo:

Člena 31 in 32 Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) v povezavi s členom 297 PDEU je treba razlagati tako, da mora nacionalno sodišče uporabiti to uredbo le za škodne dogodke, ki so nastali po 11. januarju 2009, in da datum, ko se postopek za povračilo škode začne, in datum, ko sodišče, ki odloča o zadevi, sprejme odločitev glede prava, ki se uporabi, ne vplivata na določitev področja časovne uporabe te uredbe.

Podpisi